

ten om barnomsorg nattetid i en fråga till förskoleminister Lena Hallengren.

Föräldrar som arbetar på obekvämt arbetstid ges inte samma rätt till barnomsorg som föräldrar som arbetar dagtid, och i detta ligger en djup orättvisa, hävdar Bjurling och påpekar att de flesta kommuner uppfattar det som frivilligt att ordna barnverksamhet på kvällen.

Nu vill Bjurling

Lena Hallengren

åta saken.

som nyligen

tog inte ut

Protest
avgift

Riksdagens

terar mot att alla slags in

oväntat påståendena att han agerat för att stoppa Sjöstedt.

– När Gudrun hade sina alkoholproblem skrevs det om att jag lurade i vassen och att jag smidde knivarna inför ett lämpligt tillfälle att ta över. Jag var en ränksmidare som inte tänkte på partiets bästa.

– Sånt är naturligtvis obehagligt. Men jag kan ju inte ordna mitt liv efter att det finns människor som inte gillar mig. Jag gräver inte ner mig i det.

OR ATT BEKRÄFTA den inryktesspridningen inför partistyrelsemöte, sådaren skulle utses, att Jonas Sjöstedt som en dag och frågar om det att du inte vill i verkställande utskottet. Sin jag blir vald till förste eller andre vice ordförande?"

j, det stämmer inte, sa och jag tycker oerhört bra nas som ringer och frågar. a vänsterpartister berättar DN att stämningen på styrelsemötet var "hemsk", att Sjöstedt blockerades att ställa upp.

Ohly ger en annan version. Sjöstedt kandiderade inte.

– Ulla Hoffmann beskrivs som för gammal, Ingrid Burman som färglös och Camilla Sköld Jansson som dåligt påläst. Det är kränkande. Medan Jonas Sjöstedt och jag beskrivs som karismatiska, kunniga och trevliga. Sveriges journalistkår borde nog fundera över hur man beskriver män och kvinnor som ställer upp till ledande poster.

MOTSÄTTNINGARNA i vänsterpartiet handlar mer om politik än politiker.

– Ta de. Jo, där och vi måste ringslivs sammanfattningsfullt betraktat med vad Jonas tyckte som betecknas som, nalister eller kommunister

står för en mer pragmatisk hållning. Det finns inga enhetliga grupper som står mot varandra.

Om Gudrun Schyman säger Lars Ohly att hon kommer att fortsätta att spela en stor roll i opinionsbildningen. Hon har redan arrangerat en antikrigsdemonstration i Simrishamn. Och sin riksdagsplats kommer hon att

Ett material från
Mediekompass
Tidigare Tidningen i Skolan

Möte med dagstidningar

Lär känna medierna och hur de fungerar. **Från Tidningsutgivarna.**

Inledning

Om varför det är bra att ha kunskap om hur medier fungerar.

Övningar

Att introducera tidningar i klassen.
Vad är en nyhet?
Nyhetsbevakning.
Läs och skriv.

Bakgrund med uppgifter

Massmediernas uppdrag.
Vad är ett massmedium?
Medierna har makt.
Varifrån kommer nyheterna?
Fakta och nyhetsvärdering.
En bild är inte bara en bild.

Liten tidningsordlista

Vad är en horunge?

Så här använder du detta material. I botten av varje sida finns två pilar åt olika håll. Om du klickar på den högra hoppar du framåt en sida, om du klickar på den vänstra hoppar du bakåt en sida.

Om du klickar på • innehåll kommer du tillbaka till denna sida.

info

Förord: **Växande information**

När du börjar läsa detta har du tillgång till mer information än du haft någon gång tidigare i ditt liv. Biblioteken är fulla av böcker, det finns massor av tidningar och tidskrifter. Internet expanderar med en ständigt ökande informationsmassa.

Blir livet lättare med denna tillgång?

Ja och nej.

Tillgängligheten är viktig liksom snabbheten. En fråga kan få ett snabbt svar.

Men det krävs kunskaper för att ha nytta av all denna information.

Dels krävs kunskap för att veta vad som är viktigt, för att skilja guldet från sanden, sanningen från lögnen och informationen från desinformationen. Dels krävs det kunskap i att hantera tekniken.

Varför skriver vi ett material om hur lärare kan använda dagstidningen i klassrummet när informationen på Internet, radio och tv är mycket snabbare och ofta billigare? Är tidningen fortfarande ett levande massmedium?

Absolut. Tidningen är fortfarande det enda nyhetsmedium man kan sätta i händerna på eleverna, det enda som känns och luktar. Dagstidningen som kanske kommit ut på din ort i hundra år representerar människor av kött och blod. De är synliga i motsats till de anonyma författarna till sajten på Internet, sidan som kanske uppstod i går och försvinner i morgon.

En dagstidning har inte hela sanningen. Fel begås, allt från stavfel till faktafel. Men i den ständiga kampen om läsarnas förtroende försöker dagstidningen vara så sann som möjligt. Och tvärtemot vad många tror så läser 79% av ungdomarna mellan 15–24 år tidningen en vanlig dag. (Orvesto 01)

Vi hoppas att detta material, som innehåller såväl bakgrund som fakta och massor med elevuppgifter, ger dig som lärare lust att arbeta med medier i din undervisning och att dagstidningen blir en stor hjälp i arbetet.

Vill du ha fördjupad information och fler lektionsförslag som komplement till detta material, så hittar du det under flikarna *Material* och *Arbeta med dagstidningen* på www.tidningeniskolan.com

Anders Thall

Lars-Erik Hall

PS. Medan du läst detta har mängden tillgänglig information växt ytterligare. Det gäller att hänga med!

DS.

Dina elever och dagstidningen

Det är inte längre alla elever som har en daglig tidning i sitt hem. Ekonomi är ett skäl till att en del familjer avstår från en daglig tidning.

Har du elever med bakgrund i andra kulturer

så kan du inte heller räkna med att de har tidning hemma. Bristande kunskaper i svenska, större intresse för det forna hemlandets nyheter, ovana vid att prenumerera på dagstidning är några skäl till att tidning kanske saknas i deras hem.

Detta får konsekvenser för förståelsen av en dagstidning. Den som inte lärt sig koderna för att läsa en tidning har inte samma förutsättningar att tillgodogöra sig innehållet som den som är van tidningsläsare. Här finns en risk för uppdelning i olika skikt som kan få stor betydelse för både läsförståelse och kunskapsinhämtning.

Därför är det viktigt att du som lärare tar dig tid att diskutera begreppet dagstidning med dina elever och försöker att få en uppfattning om var de står i förhållande till tidningar. Har de tidning hemma? Varför finns tidningar? Var läser de dagstidningar? Vilka medier använder de för att följa nyheter, osv? Men det är inte bara i början som din lyhördhet är viktig. Under arbetets gång fälls ofta kommentarer som ger dig en tydligare bild av hur dina elever tänker kring dagstidningen.

övningar

• Att introducera tidningen i klassen

1

- Hur gör eleverna?
- Pusselbiten
- Personbeskrivningen

• Vad är en nyhet?

2

- Informera, debattera, roa
- Varför blev detta en nyhet?
- Tidningens förstasida

• Nyhetsbevakning

3

- En enkel modell
- Sprid nyheter på skolan
- Gör en egen löpsedel

• Läs och skriv

4

• Lässtrategi	• Presskonferens	• Om 500 år	• Insändare
• Nyhetsprat	• Skolreportrar	• Berätta för en vän	• Annonser
• Från rubrik till text	• Ett liv	• Starta med en bild	

Att introducera tidningar i klassen

Innan du börjar använda dagstidningar i undervisningen bör du skaffa dig en uppfattning om elevernas medievanor i allmänhet och om deras tidningsvanor i synnerhet. Detta är betydelsefullt oavsett vilken ålder och mognad eleverna har. Det är mycket viktigt att starta på rätt nivå, så att alla elever är "med på tåget". Att eleverna känner delaktighet och engagemang är en grundförutsättning för ett lyckat resultat.

Här följer en enkel introduktionsmodell. De kunskaper om elevernas tidningsvana som detta lektionspass ger blir värdefulla för ditt fortsatta arbete med tidningar i undervisningen.

övningar: Hur gör eleverna?

• Gör så här

Dela ut en tidning till varje elev och låt dem läsa utan några särskilda uppgifter kopplade till läsningen. Var om möjligt två lärare i klassen, så att en kan vara fullt koncentrerad på att iaktta hur eleverna gör när de läser tidningen.

Observationspunkter

- Verkar eleverna bekanta med tidningen?
- Vilken vana att hantera tidningen har de?
- Hur gör eleverna när de söker information? Bläddrar de på måfå hit och dit, eller söker de metodiskt (via innehållsförteckning, bläddra framifrån/bakifrån, eller...)?
- Vad tycker eleverna är mest intressant i tidningen?
- Vilka spontana kommentarer hörs?

Följ upp med en diskussion i klassen

Låt eleverna berätta vad som intresserat dem mest. Detta ger en god inblick i elevernas intressen, kunskaps- och mognadsnivå, m.m. Samtidigt får en sådan liten samtalsstund eleverna att upptäcka att tidningen innehåller mycket intressant läsning. De elever som kanske slog ihop sina tidningar redan efter ett par minuter med kommentaren "Här står ju

ingenting!" brukar upptäcka motsatsen när de får höra klasskamraterna berätta.

Fri tidningsläsning

En stunds fri tidningsläsning är ofta det enklaste och bästa sättet att göra dagstidningen till ett naturligt och kontinuerligt inslag i undervisningen. Särskilt viktigt är detta i introduktionsfasen, då ett av målen är att skapa en tidningsvana hos eleverna. Undvik att göra om dagstidningen till en lärobok med uppgifter till. Låt tidningen bli en läsupplevelse för eleverna. Låt dem använda den på "vuxenvis", precis som du och jag gör!

Medievaneundersökning

För att kunna arbeta med dagstidningar eller andra medier i undervisningen så är det bra att känna till elevernas medievvanor. I introduktionsfasen är det därför intressant att göra någon form av medievaneundersökning. Hur mycket tid ägnar eleverna till exempel åt dagstidningar, tv, eller Internet? Många elever blir själva förvånade över de siffror som undersökningar av den här typen avslöjar.

• Pusselbiten

En trevlig och lärorik övning att använda när man introducerar tidningar. Den passar i alla åldersgrupper och i de flesta undervisningssituationer.

Förberedelse

- Beställ en klassuppsättning av en dagstidning.
- Klipp ut delar av bilder och rubriker, "pusselbitar", ur tidningen. Kopiera på stordialblad.
- Förbered några frågor, som lätt går att finna svar på genom att titta på bilder och läsa rubriker, bildtexter och ingresser. Enkla frågor av typen: Varför är kvinnan på bilden så glad? (Hon som vann bantningstävlingen.) Vad heter slagskämparna på bilden från ishockeymatchen? Varför är den här personen med i tidningen i dag?
- Förbered någon diskussionsfråga, som anknyter till någon eller några av pusselbitarna. Till exempel: Är det bra att banta? Kan man acceptera slagsmål i ishockeymatcher, men inte på skolgården?

Valet av "pusselbitar" kan ha olika syften

Syftet med valet av "pusselbitar" kan till exempel vara att

- lära eleverna något om tidningens innehåll och struktur
- hitta sådant som intresserar och stimulerar elevgruppen
- anknyta till den aktuella undervisningen i ett särskilt ämne
- anknyta till ett aktuellt tema

På lektionen

Dela ut en tidning till varje elev. Visa en urklippt detalj, pusselbit, i taget. Ställ en inledande fråga till varje pusselbit och be därefter eleverna att leta reda på svaret i tidningen. Samtala om nyheten och resonera även om vilken sida nyheten är placerad på, till exempel lokalsida, familjesida, eller sportsida. Väcker nyheten elevernas intresse så är det lämpligt att läsa hela artikeln. Det är viktigt att inte stanna på den enkla inledningsfrågan, utan fortsatt gärna med att ställa diskussionsfrågor. Samtal och diskussioner utvecklar elevernas kunskaper och deras kritiska tänkande.

Det finns många argument för att använda en övning som denna

- Eleverna lär sig att hantera tidningen, att sökläsa, att reflektera, att samtala och att argumentera. Efter att ha upprepat övningen ett antal gånger blir eleverna förtrogna med tidningens innehåll och struktur.
- Diskussionsfrågor sätter in händelser i ett sammanhang och får eleverna att se saker ur flera olika synvinklar, vilket utvecklar empati och förståelse.
- Eleverna lär sig också grunderna för kritisk granskning genom enkla samtal kring nyheter från deras eget närområde.
- Aktuella tidningsartiklar innehåller information som kan vara svår att finna i läroböcker och som kan ligga till grund för undersökande arbete i klassen.

Tävling! Hitta nyheten! (variant på pusselbiten)

Alla elever behöver varsin tidning. Läraren klipper i förväg ut delar av bilder och texter som är tagna från artiklar och annonser i tidningen. Klistra upp materialet på ett tomt papper som kopieras så att alla elever får ett eget papper.

Låt eleverna leta reda på varifrån de olika klippen är hämtade. De anger sidnumret bredvid respektive klipp på det kopierade bladet.

Den som först hittar alla klipp och har rätt vinner.

För sedan ett samtal om var klippen fanns i tidningen. På så sätt lär sig eleverna hur tidningen är uppbyggd. De förstår skillnaden på redaktionell text/bild och annonser. De lär sig också begrepp som rubrik, ingress, bildtext med mera.

• Personbeskrivningen

1. Klipp ett antal bilder på personer ur dags-tidningen. Personerna ska vara helt okända för eleverna. Bilderna ska föreställa personer som representerar olika bakgrund, åldrar, kön, yrkeskategorier och så vidare. Bilderna bör helst vara så "rena" som möjligt, alltså inte innehålla så mycket mer än just personen i fråga.

2. Välj ut 7-8 bilder. Kopiera dem så att det finns en bild till varje elev. Det finns en poäng med att en del elever får likadana bilder.

3. Låt varje elev göra en personbeskrivning till sin bild. Var och en ska skapa sig en klar, konkret inre bild av "sin" person. Detta är en utmärkt skriftlig uppgift, men det går bra muntligt också, beroende på elevens kapacitet. Uppgiften passar bra som hemarbete.

4. Nästa elevuppgift blir att klippa ut 10 saker ur en dagstidning. Det ska vara sådant som personen på bilden är intresserad av. Redovisa genom att visa för klassen och motivera varför personen valt att läsa just detta.

5. Om flera elever beskrivit samma person är det intressant att göra jämförelser. Snabba och förutfattade bedömningar av en person utifrån yttre egenskaper och attribut är mycket vanliga. Det kan bli en spännande och givande diskussion om fördomar om eleverna uppfattat personerna på bilderna på olika sätt.

6. En sammanfattande diskussion om innehållet i en tidning blir en naturlig följd av den här uppgiften. En sorteringsövning, där det urklippta tidningsmaterialet grupperas under olika rubriker, ger eleverna en bra inblick i hur en tidning är uppbyggd (ex. debatt, lokalt, inrikes, utrikes, ekonomi, sport, annonser, radio-tv m.m.). Sätt sedan upp en del av tidningsmaterialet på väggen, under rätt rubrik, i den ordning som det förekommer i er dagstidning.

Övningar: Vad är en nyhet?

Informera, debattera och roa

En dagstidnings uppgift är att ge läsaren en blandning av nyheter, information, debatt och nöje. Låt eleverna klippa och sortera tidningens innehåll under de tre rubrikerna informera, debattera och roa.

Låt varje elev presentera var sitt exempel (det bästa) i varje kategori och sätter upp dem under rätt rubrik på väggen.

Diskutera sedan

Vem informerar vem?

Vem kan debattera och i vilken form?

Vad är information och vad är underhållning?

Varför blev det en nyhet?

Klipp ut bild och rubrik från åtta dagsaktuella nyheter. Kopiera bilder och rubriker var för sig. Låt sedan eleverna para ihop rätt bild med rätt rubrik. Diskutera därefter utifrån frågeställningen:

Varför blev detta en nyhet?

Fördjupa diskussionen kring vissa av nyheterna.

Övningar: Vad är en nyhet?

• Tidningens förstasida

En dagstidnings förstasida är som ett skyltfönster. Den visar upp de viktigaste nyheterna inom olika områden och lockar läsaren vidare in i tidningen. Den här övningen lär eleverna både att värdera nyheter och att presentera dem. Arbeta parvis. Varje par bildar en egen redaktion som avgör vad som ska finnas med på förstasidan.

Lärarens förberedelser

1. Samla gamla dagstidningar, två från varje utgivningsdatum.

2. Riv bort förstasidorna, men spara dem, så att redaktionens förstasida är okänd för eleverna. Det är en fördel om båda eleverna i paret har var sitt exemplar från samma utgivningsdatum. Detta underlättar om eleverna vill klippa ut saker både från tidningsidans fram- och baksida.

3. Ge varje par ett blädderblocksblad (helst med 5cm rutor). 5 cm motsvarar ungefär spaltbredden i en dagstidning.

4. Övrigt material: blyertspennor, linjaler, tuschpennor, klister och A4-papper

*Arbetsgång för eleverna
(som bör anpassas efter elevernas mognad)*

1. Klipp till blädderblocksbladet så att det motsvarar formatet på den dagstidning som ni arbetar med.

2. Gå igenom tidningen och pricka för de nyheter som är viktiga.

3. Välj ut ett antal nyheter, som ska lyftas fram på förstasidan.

4. Skissa på ett A4-papper ungefär hur stort utrymme varje nyhet ska få. Vilken nyhet blir huvudnyhet? Vilken nyhet ska illustreras med dragbild?

5. Rita in på blädderblocksbladet, skriv egna rubriker, markera textutrymmen. Markera, eller klistra in urklippta bilder.

6. Tidsutjämnare: Skriv puffar (förstasidans korta nyhetstexter) på lappar och klistra in dem på de markerade textutrymmena.

Gruppvis genomgång
Låt eleverna jämföra sina förstasidor med
redaktionen "ettor". (Obs ej att se som facit!)

Nyhetsvärdering:

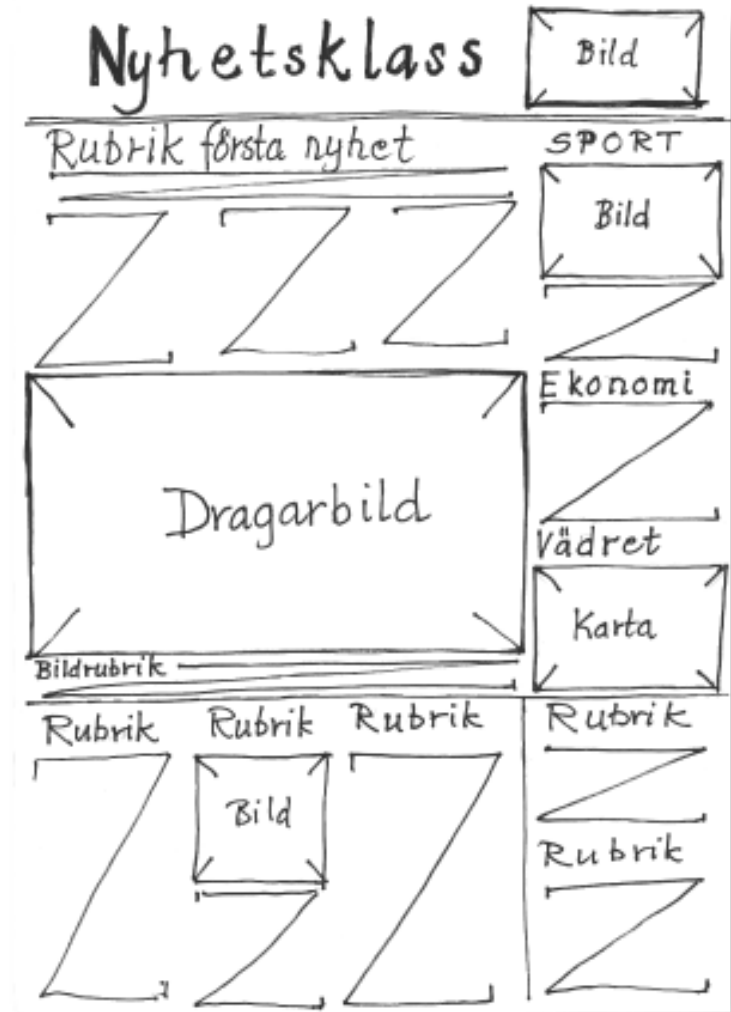
1. Hur har ni valt ut era nyheter?
2. Vilka nyheter har tidningen tagit med som inte ni har?
3. Vad tror ni är tidningens motivering till sitt val av nyheter?
4. Vad är er motivering till era val?

Lay-out:

1. Hur många nyheter har ni, respektive tidningen tagit med?
2. Finns det någon skillnad i hur bilder använts?
3. Vilken är er viktigaste nyhet? Var på sidan är den placerad?
4. Vilken är tidningens viktigaste nyhet? Placering?
5. Hittar ni någon annan skillnad i lay-out?

Rubriksättning:

1. Finns det några skillnader i er och tidningens rubriksättning?
Analysera.
2. Vad är syftet med rubriksättningen?

Övningar: Nyhetsbevakning

Enkel modell för nyhetsbevakning

- **Börja med fri tidningsläsning.** Ge en uppgift kopplad till läsningen, till exempel: Leta efter en nyhet som anknyter till dig själv.

- **Avbryt efter 5-10 min** och ge instruktionen (skriv den på tavlan)

1. Vad hittade du?
2. Var i tidningen finns nyheten?
3. Vad handlar den om?
4. Varför valde du just den här nyheten?

- Låt eleverna efter en liten stunds förberedelse berätta för varandra i par eller i grupp.

- Avsluta med gemensamt samtal: Berätta om en nyhet som du tycker är intressant också för andra i klassen.

Modellen kan användas om och om igen med varierande uppgift kopplad till den fria tidningsläsningen.

Exempel:

Leta efter en nyhet som anknyter till det vi läser om i ... (ämne, moment, tema)

Sprid nyheter på skolan

Låt eleverna arbeta i par eller i mindre grupper. En grupp i taget har ansvar för att läsa

veckans tidningar dag för dag och att fokusera på tidningens innehåll utifrån olika på förhand bestämda rubriker. Prova er fram med olika rubriker. Här kommer några exempel:

- veckans person
- veckans ljusglimt
- veckans viktigaste nyhet
- veckans misstag
- veckans bild (bästa, sämsta, roligaste, hemskaste...)
- veckans annons

När veckan är slut får eleverna sätta upp materialet de valt ut på en anslagstavla på en väl synlig plats i skolan. Arrangera snyggt med skyltar, bilder, texter, annonser och elevernas motiveringar till valen. Arbeta på samma sätt vecka för vecka och håll anslagstavlan snygg och aktuell.

Anslagstavlan fungerar som en väggtidning och blir en samlingsplats på skolan där många spontana samtal föds om innehållet i veckans tidningar.

Gör en egen löpsedel

Studera ett antal löpsedlar, både från kvällstidningar och från morgontidningar. Analysera skillnader och likheter*. Arbeta därefter parvis. Bläddra igenom dagens tidning och enas om vilken som är dagens viktigaste nyhet. Formulera och presentera den i löpsedelsform, en för en morgontidning och en för en kvällstidning. Jämför och diskutera varandras löpsedlar. Varför ser kvällstidningarnas löpsedlar ut på ett sätt och morgontidningarnas på ett annat? Vilket av förslagen är mest säljande?

* Obs att kvällstidningarna ska sälja så många lösnummer som möjligt varje dag till skillnad från morgontidningarna som huvudsakligen är prenumrerade.

övningar: Läs och skriv!

Lär eleverna en lässtrategi

En journalist som redigerar en tidningsartikel utgår från den så kallade läskedjan (den väg som läsarens blick vandrar över tidningssidan). Vana läsare behöver inte göras medvetna om läskedjan, de använder sig automatiskt av den. Men genom att tydliggöra läskedjan kan man utveckla en god lässtrategi hos de elever som inte kommit så långt i läsutvecklingen. Redigeraren vill genom sin utformning av sidan leda läsaren in i texterna och underlätta förståelsen av texten.

Steg 1. Bilden

Det första steget i läskedjan är bilden. Läsarens blick fokuserar nästan undantagslöst först på bilderna. Bilden ger en stor portion information. Genom att betrakta bilden får läsaren en idé om vad artikeln handlar om. Med hjälp av bildtext och/eller rubrik kontrollerar han om han uppfattat bilden rätt.

Steg 2. Rubriken

Rubriken ger ytterligare information. Den är oftast formulerad så att den väcker nyfikenhet på artikelns innehåll.

övningar

Steg 3. Ingressen

De flesta tidningsartiklar inleds med en kort ingress i fet stil. Ingresser kan ha olika uppgifter som t ex. att höja motivationen att läsa vidare eller att ge en kort sammanfattning av nyheten. En del läsare nöjer sig med sammanfattningen, andra går vidare i texten.

Steg 4. Brödtexten

Artiklens text (brödtexten) är indelad i lagom breda spalter för att underlätta läsningen. Spaltbredden är anpassad till läsarens ögonrörelser. Dessutom är texten ofta uppdelad med mellanrubriker för att ge läsaren en god överblick. Detta medverkar till att tidningstexter ofta är förhållandevis lätta att läsa.

2. Rubrik

1. Bild

3. Ingress

4. Brödtext

Bildbyline

(Utan bild,
enbart **byline**)

Nyhetsprat i början av läsutvecklingen

Se till att det finns en daglig tidning i klassrummet. Låt eleverna titta i den när de vill eller behöver. När eleverna börjar intressera sig för tidningen kan läraren föra gemensamma samtal om det som eleverna är nyfikna på.

Låt så småningom de gemensamma nyhetssamtalen bli regelbundna inslag i skoldagen.

Använd förstasidan som utgångspunkt och låt eleverna reflektera över vad de hittar där.

Klipp ur den eller de nyheter som intresserar eleverna och sätt upp dem på väggen (gärna under olika rubriker, till exempel veckans dagar). Låt eleverna en gång i veckan berätta eller skriva några rader om en valfri "veckans nyhet". Ge gärna några frågor som hjälp på traven: Vad hände sen? Vad tycker du om den här nyheten? Vad spelar den här nyheten för roll för dig? Hur påverkar den andra?

Från rubrik till text

Skriva tidningstexter till rubriker

Tidningarnas rubriker är ofta både spännande, fantasieggande och mångtydiga. I en slumpvis utvald tidning fanns bland annat följande rubriker:

Paddor med ryggsäck pejlas av forskare

14 ton spilld mjölk

Bävrar saboterar Bingoletto

Skrynkelhund för första gången i Sverige

Brevsabotörer i farten

Anhålls för kostymrån

Klipp ut ett antal rubriker med tillhörande texter från en inte alltför färsk tidning. Det kan vara en fördel om eleverna inte kommer ihåg vad nyheter handlar om. Klistra upp rubrikerna på ett papper och kopiera så att varje elev får var sitt blad. Spara journalisternas texter. Låt eleverna skriva en egen tidningstext utifrån en eller flera rubriker. Redovisa för varandra och jämför till sist med den text som journalisten skrev i tidningen.

Presskonferens

Bjud in en intressant person, kanske en lokal kändis, till en presskonferens. Låt en grupp elever förbereda en intervju. Vid presskonferensen har gruppen huvudansvaret för intervjun, medan övriga elever är reportrar, som antecknar och ställer följdfrågor. Efter presskonferensen skriver varje reporter sin egen text, som sedan redovisas.

En intressant diskussion uppstår när eleverna upptäcker att de till exempel fokuserat på olika saker i sina texter. Någon har kanske till och med missuppfattat något. Övningen ger god förståelse för journalistens arbete och lägger en god grund för att utveckla elevernas kritiska tänkande.

Skolreportrar

Låt eleverna arbeta journalistiskt vid alla spännande och intressanta tillfällen som inträffar på skolan: Matchen mellan lärarna och eleverna, missionärsbesöket från Afrika, skolkonserten, olyckan på skolgården, ja listan kan göras lång. Utse en grupp elever till journalister som får till uppgift att bevaka ett speciellt evenemang, eller som får ha "jouren" under en viss vecka.

Låt journalisterna redovisa sitt arbete i tidningsform, kanske som en väggtidning, eller på skolans hemsida.

Ett liv

Ett enda exemplar av en dagstidning kan spegla ett helt liv "från vaggan till graven". Klipp ut bilder, rubriker och annonser, som berättar om hur människors liv ser ut. Börja med en födelseannons – eller en babybild och avsluta med en begravningsannons eller en begravningsnotis. Skriv egna texter med kommentarer till varje tidningsklipp. Presentera materialet i form av en liten bok, eller en bildhistoria. Låt gärna eleverna byta roller också, så att pojkar försöker spegla ett flickliv och tvärtom.

Om 500 år

Dagstidningen ger en utmärkt bild av nutidshistorien. Gör ett "paket" till människor som lever i din stad eller by om 500 år. Gör ett urval av högst 10 artiklar, bilder och annonser ur dagstidningar om hur livet ser ut idag, i stort och i smått. Skriv och berätta om en helt vanlig dag och datera "paketet" med datum och år, samt namnet på den plats där du bor. Vad skulle du i övrigt vilja stoppa med i det paket som ska öppnas först om 500 år?

Berätta för en vän

Presentera livet där du bor för en verklig eller påhittad brevvän någonstans i Sverige, eller längre bort i världen. Gör det i form av en klippbok eller en minitidning. Klipp bilder, rubriker och texter. Komplettera med egna kommentarer, eller skriv egna rubriker och texter till tidningsbilder.

Starta med en bild

Samla en bildbank av spännande och intressanta tidningsbilder där motiven är tagna ur ett händelseförlopp. Låt eleverna skriva om var sin bild. Vad hände innan bilden togs? Vad beskriver bilden? Vad hände efter att bilden togs?

Förutom att bilderna stimulerar skrivandet så ger uppgiften en insikt om att tidningsbilder är ögonblicksbilder som ingår i ett sammanhang, vilket utvecklar elevernas förmåga till kritiskt tänkande.

Insändare

Ta tillfället i akt när det inträffar något som klassen har åsikter om. Skriv en insändare till lokaltidningen!

Annonser

Klipp ut ett antal annonser. Täck över annonsens copy, den informativa texten, och kopiera annonsen till eleverna. Låt eleverna skriva en egen copy, som de tycker passar till annonsens bildbudskap. Diskutera efteråt hur texterna skiljer sig från varandra och jämför med annonsens ursprungliga copy.

bakgrund

- Massmediernas uppdrag
- Vad är ett massmedium?
- Medierna har makt
- Varifrån kommer nyheterna?
- Fakta och nyhetsvärdering
- En bild är inte bara en bild

Massmediernas uppdrag

Massmedierna är en viktig del av det demokratiska samhället. Det är lätt att tro att framförallt nyhetsmedierna har en funktion som är inskriven i våra lagar. När vi talar om den tredje statsmakten (i Sverige) eller den fjärde statsmakten (i exempelvis USA) så låter det som mediernas verksamhet är reglerad på samma sätt som domstolars, riksdagens och regeringens är.

Men så är det inte.

Med begreppet den tredje statsmakten menar vi att medierna är allmänhetens ombud och ser till att makthavarna inte missbrukar sin ställning.

Många kritiker menar att detta är ett naivt och felaktigt synsätt. Och de har absolut rätt när de påpekar att det inte finns något formellt krav att massmedierna ska uppfylla en samhällsgranskande funktion. Tvärtom, lagstiftningen i Sverige är till för att medierna ska kunna agera fritt. Flera av våra grundlagar värnar om denna frihet och hindrar styrning från myndigheter, t ex TF Tryckfrihetsförordningen och YFG Yttrandefrihetsgrundlagen

Uppfattningen om att massmedierna är en tredje stat-smakt är ändå stark även inom medierna. Många journalister anser att deras främsta uppgift är att granska myndigheterna. När man avslöjar någon ministers fiffel anser man att medierna har fullgjort sin uppgift.

Tryckfrihetsförordningen:

<http://www.jit.se/lagbok/949105f.html>

Yttrandefrihetsgrundlagen:

<http://www.jit.se/lagbok/9911469f.html>

Vilket är det journalistiska uppdraget?

Många massmediekritiker anser att uppdraget i första hand är att tjäna pengar till ägarna. Kraven på högre avkastning, koncentration med allt färre ägare och i sista hand mediemonopol är mediernas värsta fiender, anser de.

De flesta tidningar har någon form av programförklaring där man anger sina mål med tidningen. Så här inleds Sydsvenskan publicistiska filosofi:

Sydsvenskan är en oberoende liberal morgontidning med en självständig och opartisk nyhetsförmedling.

Sydsvenskan står i sin opinionsbildning fri från bindningar till politiska partier och andra organiserade samhällsintressen. Tidningen skall på ledarplats bilda opinion från liberala utgångspunkter och slå vakt om den politiska demokratins principer, alla människors lika värde, marknadsekonomi och öppna gränser. I opinionsbildningen skall Sydsvenskan fästa särskilt avseende vid Sydsveriges roll i en föränderlig omvärld.

Sydsvenskans nyhetsförmedling är i alla aspekter självständig och opartisk. Olika åsikter skall i tidningen speglas sakligt och ärligt.

Tidningens redaktionella ledning tar ytterst alla beslut om såväl journalistisk inriktning på lång sikt som redaktionella avväganden på kort sikt.

Redaktionsledningen arbetar under oinskränkt integritet utåt och inåt.

Tidningens läsare är redaktionens uppdragsgivare. Kunskap, journalistisk kompetens och en levande pressetik skall känneteckna varje redaktionellt anställds arbete.

Diskussion

Varför är det i första hand de offentliga institutionerna och de politiskt valda som massmedierna granskar i rollen av den tredje statsmakten? Är företag, banker och andra ekonomiska makthavare inte lika viktiga?

Intervjua en journalist om hur han/hon ser på sitt uppdrag och hur det passar in med uppfattningen om medierna som den tredje statsmakten.

Vem eller vilka äger de lokala tidningarna och övriga massmedier i den region där ni bor?

Vad är ett massmedium?

Vi lever i informations- och massmedie-samhället. I genomsnitt konsumerar vi massmedier mer än sex timmar per dag (2002) och inget tyder på att det blir mindre i framtiden.

Men vad är massmedier egentligen?

Det handlar om kommunikation, men inte det vanliga samtalet utan kommunikation med många samtidigt, och kanske på långa avstånd. Till hjälp behövs ett instrument, ett verktyg, ett medium. (i pluralis medier, formen media bör inte användas). De vanligaste massmedierna är tidningar, böcker, tv, radio, film/video, skivor/kassetter/CD och Internet. SMS på mobiltelefoner hör till de nyaste. Historien visar upp andra former av massmedier. Indianen på Nordamerikas prärie i början av 1800-talet, använde sig av massmedieteknik när han gick upp på bergets högsta topp, samlade ihop ved och gjorde en brasa. Med hjälp av filten skapade han stora och små moln (jämför med datorns ettor och nollor) som sågs i byarna runt omkring och som kunde läsas.

Om vi idag har behov av att sprida vårt budskap startar vi kanske en tv-station (om vi har gott om pengar) eller öppnar en hemsida på Internet (om de stora pengarna saknas).

Massmedierna ser alltså olika ut beroende på tekniska förutsättningar, ekonomiska förhållanden och den rådande samhällskulturen.

Frågor:

Är den vanliga trådtelefonen, mobiltelefonen, läroboken eller bongotrumman massmedier?

Vilka typer av budskap kan skickas ut via massmedier?

Vilka massmedier använder eleverna en vanlig dag? (se frågeformulär på sista sidan)

Vilka massmedier har klassen använt i undervisningen den senaste veckan?

Makt (power)

Vanligen en individs eller annan social enhets förmåga att genomföra sina föresatser eller mål samt att kontrollera, manipulera eller utöva inflytande på andra individers eller enheters beteende, oberoende om dessa vill samarbeta eller inte.

ur Sociologisk uppslagsbok

Medierna har makt

Massmedierna har makt över oss. Ingen är opåverkad av vad som skrivs eller sänds i radio och tv. Tvärtom. En stor del av vår världsbild är skapad av information som vi fått från massmedierna.

Tre aspekter på mediernas makt:

1. Den som har kontroll över massmedierna kan skaffa sig politisk makt. I Sverige och andra länder med starka folkrörelser har mötet mellan politiker och väljare utgjort en viktig del av det politiska arbetet. I dagens samhälle är massmedierna de viktigaste kanalerna för det politiska budskapet. Den politiker som inte får plats i nyhetssändningar eller tidningsartiklar kan inte behålla sitt inflytande.

Det säkraste sättet att skaffa sig kontrollen över massmedierna är givetvis genom ägande.

Den som inte har råd eller lust att bli mediemogul kan få ut sitt budskap genom att lära sig hur massmedierna arbetar och att utnyttja den kunskapen för att få mediernas uppmärksamhet. Det är inte för inte som alla politiker med någon position genomgår träning i att hantera massmedier.

2. Den som behärskar massmedierna har makt över vår tid. En svensk (mellan 9 och 79 år) konsumerar i genomsnitt massmedier mer än sex timmar per dag. Det innebär att läraren i klassrummet eller arbetsgivaren har mindre tid att påverka oss och att skapa vår världsbild än de samlade massmedierna har. (Källa: Mediebarometern 2002, Nordicom)

3. Det är i stor utsträckning massmedierna som initierar vad vi ska diskutera i familjen vid frukostbordet eller under fikapausen på arbetsplatsen. Makten över den gemensamma dagordningen har konsekvenser både i stort och i smått.

Diskussion:

Vilken är den stora diskussionsfrågan idag?

Är den hämtad från massmedierna?

I vilken grad påverkas undervisningen av massmediernas dagordning?

Varifrån kommer nyheterna?

När man läser en tidning är det inte alltid lätt att spåra källan till nyheterna. Det är inte så vanligt att journalisten redogör för arbetets gång. Och det är nog tur för det skulle vara ganska tråkig läsning. Samtidigt är det naturligtvis viktigt att läsaren, för att kunna göra sin bedömning av en nyhet, vet vilka källor journalisten använt.

I motsats till alla häftiga filmer och tv-serier som handlar om journalister, är arbetet på en nyhetsredaktion ganska inrutat och fyllt med rutiner.

Här är några av de vanligaste källorna som leder till nyheterna, utan inbördes ordning:

A. Offentliga handlingar

Varje dag går journalister igenom posten som kommer till kommun, landsting, statliga verk och andra offentliga institutioner. Här hittar man ofta planer eller idéer på förändringar som har stor betydelse för många människor.

Ett exempel: En bonde har upptäckt att under hans åkrar finns massor med rent, gott vatten. Nu planerar han att öppna en vattenfabrik och sälja källvatten till Oman. Men allt är mycket hemligt för det finns många konkurrenser. Bonden gör allt för att inget ska komma ut. Men när han söker tillstånd för att pumpa upp vatten hos vattendomstolen är hans ansökan offentlig och TT:s journalist skriver en notis. Lokaltidningen, där bonden bor, hänger på och avslöjar planerna.

Diskussion:

Är det bara journalister som kan begära att få se på offentliga handlingar?

Är ett brev adresserat till "Kommunalrådet Maja Månsson, kommunkontoret, Hemlighåla" en offentlig handling?

Finns det några undantag från offentlighetsprincipen?

Se svar [**här**](#)

B. Polisen

Polisreportern eller kriminalreportern sitter ofta vid en knastrande polisradio. Det är ett sätt att hålla sig informerad om polis, brandkår eller ambulans rycker ut. Dessutom gör journalisterna rundringningar till polisen flera gånger om dagen för att inte missa något. I större städer har polisen presskonferens varje dag där man går genom vad som hänt det senaste dygnet.

Kriminalreportern brukar också följa intressanta rättegångar och gå igenom stämningar och åtal, vilka oftast är offentliga.

Diskussion

Får vem som helst avlyssna polisens samtal på polisradio?
Ibland är rättegångarna inte offentliga, vad kan det bero på?

Se svar [**här**](#)

C. Allmänhetens tips

Den bästa källan för en nyhetsredaktion är läsarna. Det rings och mejlas in många tips från allmänheten varje dag. Ibland är det tips som leder till artiklar eller notiser men ofta är det material som inte går att publicera. Det kan bero på att det inte har något allmänt intresse, det är uppgifter som inte kan kollas eller att tipsaren enbart är ute efter personlig hämnd eller vinning.

Diskussion:

En tipsare talar om sitt namn för journalisten men säger att han inte vill nämnas i artikeln. Men journalister skriver ändå ut namnet. Har journalisten gjort något olagligt?

Kommunalrådet Maja Månsson är irriterad över att någon anställd i Hemlighåla kommun har läckt till pressen. Hon börjar därför en undersökning om vem läckan är. Har hon rätt till det?

Se svar [här](#)

D. Nyhetsbyråerna

Så gott som alla svenska nyhetsmedier prenumererar på Tidningarnas Telegrambyrås (TT:s) material. TT har egna journalister (ca 100) i Sverige och i en handfull andra länder, men köper också material från flera internationella nyhetsbyråer.

En del av TT:s arbete består i att bevaka andra nyhetsmedier och bearbeta deras nyheter och sända ut dem till sina prenumeranter.

TT bevakar också det som mindre redaktioner inte själva kan ta itu med, t.ex. att gå igenom post hos statliga verk, bevaka riksdagen, gå på presskonferenser ute i landet.

TT är ett aktiebolag, som ägs av den svenska pressen. TT har inga bindningar till staten och är politiskt neutral.

Diskussion:

Gå in på TT:s hemsida (www.tt.se) och se hur många utrikeskorrespondenter och journalister de har placerade ute i landet.

Diskutera vilken trovärdighet en nyhetsbyrå som ägs av staten eller som tar partipolitisk ställning skulle ha.

Gå igenom utrikesnyheterna i en dagstidning och se om det finns uppgifter om andra nyhetsbyråer. Ta reda på i vilket land byråerna har sitt säte.

Välj ut några av nyheterna från tidningens första sida och försök leta upp nyhetens väg, på vilket sätt den kommit i tidningen.

Intervjua en polis för att få reda på hans/hennes syn på offentligheten. Finns det några nackdelar med att journalisterna har tillgång till fakta om brott och olyckor?

Fakta och nyhetsvärdering

Den vanligaste typen av text i en dagstidning är en faktatext om en nyhet. Det är en journalistisk text, där journalisten samlat in och presenterat information. En journalist kan söka information i skriftliga källor: böcker, tidningar, offentliga handlingar, eller från muntliga källor: genom intervju, lyssna på föredrag, eller genom att söka på Internet. Journalistens egna åsikter om händelsen är oväsentliga och redovisas inte i nyhetstexten.

Ofta har journalisten mycket mer information än vad som får plats i en nyhetsartikel och då gäller det att sova.

Hur vet vi som läsare om journalisten valde rätt? Det vet vi aldrig. Därför måste vi vara kritiska och ifrågasätta samtidigt som vi hoppas att journalisten har en yrkeskunskap som gör att vi får ta del av den viktigaste informationen. Om vi har tillgång till fler medier som berättar om samma företeelse har vi möjlighet att göra jämförelser och själva bilda oss en uppfattning.

Journalisterna som jobbat med redigeringen har inte bara valt ut bilder, skrivit rubriker och gjort sidan lättläst. De har också gjort en värdering av vad som är viktigast och placerat materialet i tidningen därefter.

Här är några hjälpmedel som journalisterna har för att visa att en artikel har tyngd och är viktig:

- rubrikens storlek (grad)
- artikelns placering i tidningen / på sidan
- bildens storlek

Diskussion:

Kontrollera i några nyhetstexter om journalisten åsikter framträder i texten.

Låt klassen gruppvis bestämma vilka personer man skulle intervjua om man skulle skriva en artikel om skolan. Kan man på förhand veta vad de olika intervju-personerna kommer att ge för en bild av skolan?

Studera hur en vanlig nyhetssida är uppbyggd och diskutera hur tidningen värderar och prioriterar olika nyheter.

En bild är inte bara en bild

Det ständigt ökade bildflödet riskerar att avtrubba vårt bildseende. Det är inte bara i massmedierna som vi överöses av bilder. I hela vår närmiljö finns bilder, på reklamtavlor, i bussen eller på plastkassen vi får i affären. Medvetet eller omedvetet påverkas vi av detta bildflöde. Därför är det viktigt att vi tränar vår förmåga att läsa bilder.

Nyhetsbilden

Tidningar har alltid sett bilden som en viktig beståndsdel. Ordspråket säger att en bild säger mer än tusen ord. Men det är snarare så att bilden säger något annat än tusen ord. Orden talar till vårt intellekt, till vår analyserande del, medan bilden till stor del vänder sig till våra känslor och vår fantasi. Det är därför tidningens två språk, orden och bilderna, är en oslagbar kombination.

AP/Pressen Bild/Brennan Linsley

Bild 1

Under lång tid har det pågått ett inbördeskrig i Sierra Leone i Västafrika. Det är ett blodigt krig mellan landets armé och upprorsmakare. Grunden för konflikten är rikedomar i form av diamanter.

Rebellerna har systematiskt använt sig av stympning av sina motståndare. Svenska läkare som arbetat i landet, har vittnat om att man kan komma in i byar där det inte finns en enda vuxen man som har båda händerna kvar. En eller båda två är avhuggna.

Detta kan man givetvis skriva om och därmed skapa förståelse för den ohyggliga grymheten, och man kan givetvis diskutera sig fram till vilka konsekvenser detta får för ett samhälle. Men när man ser bilden här intill så förstår man allt detta på en enda gång. Det är en känsla som griper tag i en, det känns i magen. Grymheten är tydlig utan att vi ser något blod, några vapen eller ansikten förvridna i smärta.

Vi ser de samhällseliga konsekvenserna när barna-
händerna sträcker sig upp för att hjälpa en oförmö-
gen pappa eller bror att göra det enklaste av göro-
mål, att knäppa knapparna i skjortan.

Diskussion:

Kan enbart en text ge läsaren samma intryck som bilden?

Texten och bilden ska ge olika information till läsaren. Leta i tidningar efter bilder och bildtexter där man lyckats eller misslyckats med en bra kombination av text och bild.

Foto Kai Rehn

Bild 2

En klass får se bilden ovan som overhead-bild. Eleverna har inte fått några anvisningar om vad de ska göra. Det är ett spontant möte.

Det kan bli många olika reaktioner beroende på elevernas mognad, vilken kultur som råder, hur vana vid att visa känslor inför varandra man är.

Men det är inte alls konstigt om någon eller några säger:

– Öhh, vad ful han är!

Eller något liknade. Det kan också locka fram skratt från andra i klassen.

Är detta brist på empati eller bara en replik i det rollspel som många, inte bara unga människor, befinner sig i?

Genom att samtala om bilden och att ge den en historia kommer det förvridna ansiktet närmare oss och motståndet mot det minskar. Genom att berätta om den unge killen som gick på disko får vi fram en historia som kan vara var och ens. Det var oktober 1998, i Göteborg, som en anlagd brand krävde 63 liv och många ungdomar blev svårt brännskadade.

Reklambilden

Reklambilder, som har en annan funktion än nyhetsbilderna, använder ett kommersiellt uttryck och säger att allt kan köpas, vissa är mer värda än andra och allt kan mätas med pengar.

Reklamen lyfter fram ytan som det viktigaste. Den diskuterar sällan människors inre egenskaper, men spelar gärna på vår osäkerhet och erbjuder enkla lösningar på våra problem.

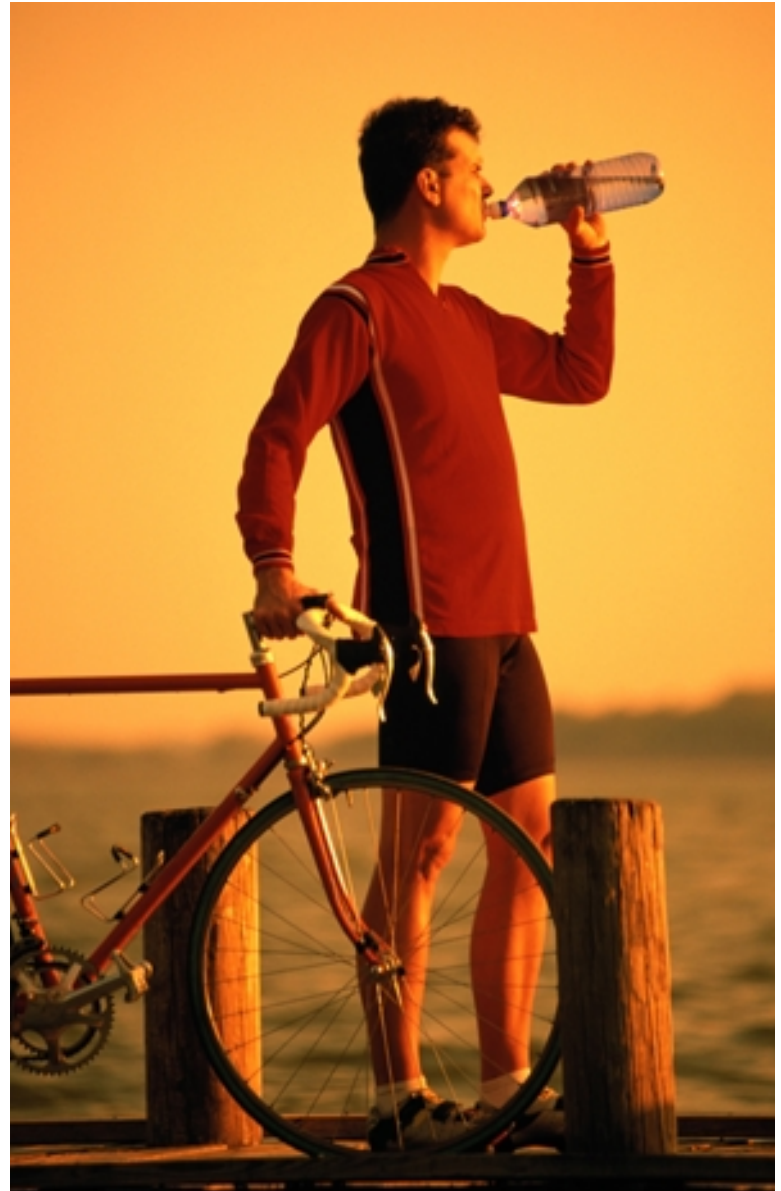
I klassen:

Samla reklambilder ur tidningar och diskutera vilka ideal som gäller just nu vad gäller:
kläder
frisyrer
musiksmak

Sök reklam som tar avstamp i människors problem (fetma, finnar, smutsig tvätt) Vilka lösningar på problemen ger reklamen?

Diskutera realismen i reklam- respektive nyhetsbilder. Ger de en rättvisande bild av världen?

Sanningshalten i en nyhetsbild är viktig för att vinna och behålla läsarens förtroende. Reklambilder har inte lika stränga regler utan kan manipuleras och förändras på ett fantasifullt sätt. Diskutera vad det kan betyda för vårt förtroende för bilder. Kan vi skilja på nyhetsbilder och reklambilder?

ordlista

Liten tidningsordlista

Artikel sammanfattande benämning på en tidnings-text som är längre än en notis.

Bildtext den korta text som kompletterar bilden.

Breddare liggande bild i motsats till höjdare.

Broadsheet stort tidningsformat som även kallas fullformat. Halva storleken (en vikt broadsheet) ger kvällstidningsformat som ofta kallas tabloid, eller halvformat.

Brödtext artikelns text, med undantag av ingres-sen. Ordet kommer från tyskans Brotschrift, och syf-tar på den tryckstil som boktryckaren förtjänade sitt levebröd på. Brödtext är också ett uttryck från den tid då journalisterna avlönades per tryckt rad. Ju fler rader, desto mer pengar, desto mer "bröd".

Byline, reporterns namn som oftast placeras efter texten. Fotografens by-line placeras i anslutning till bilden.

Dagstidning I Sverige definieras begreppet dags-tidning såsom en allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär, som normalt utkommer med minst ett nummer per vecka. I Sverige utkommer cirka 170 dagstidningar, men av dessa är bara ett tiotal dagliga.

Deadline tidsgräns för när arbetet skall var klart.

Dragbild en bild som dominerar sidan och som syf-tar till att dra till sig läsarens uppmärksamhet.

Dårrad rubrikraden ovanför huvudrubriken. Vissa tidningar använder dårrad eller nedryckare som kom-plement till huvudrubriken. Förr menade man att det krävdes en inledande förklaring för att även "dårar-na" skulle förstå rubriken.

Ettan tidningens förstasida.

Horunge utgångsrad (styckets sista, inte helt utfyll-da, rad) som hamnar längst upp i en spalt. En redi-gerare ska undvika horungar i texten.

Höjdare hög bild i motsats till breddare. Kallas även stående bild.

Indrag på en tidningsrad markerar ett nytt stycke.

Ingress artikelns inledning som ofta skrivs med halvfet stil.

Kvällstidning nyhetstidning som numera ges ut under förmiddagen. Innehållet består av en blandning av nyheter, underhållning och service.

Layout tidningens utseende.

Logotyp tidningshuvud eller firmanamn.

Luft icke tryckta partier på en tidningssida. Ju mindre luft, desto tröttsammare att läsa texten.

Löpsedel eller löp den affisch som gör reklam för tidningens innehåll och som sätts upp vid kiosker och affärer.

Manus den text som lämnas till redigering.

Mellis mellanrubrik, används för att göra texten mer luftig och lättläst.

Morgontidning nyhetstidning som ges ut tidigt på morgonen. Innehållet har en tonvikt på nyhetsmaterial.

Nedryckare underrubrik i anslutning till huvudrubriken.

Notis kort nyhetstext som saknar by-line. Den är oftast inte längre än 80 ord.

Nyhetsgrafik bild som förklarar ett komplicerat skeende på ett enkelt sätt. Nyhetsgrafik kan innehålla förenklade bilder, kartor, tabeller, diagram med mera.

Pratminus tankstreck (-), citattecken som används vid direkt anföring.

Punkt typografisk måttenhet. Dessa bokstäver är skrivna i 12 punkters storlek.

Puff kort sammanfattande text på tidningens första sida som hänvisar till den kompletta artikeln inne i tidningen.

Redigerare redaktionell medarbetare som går igenom texter, väljer bilder, bestämmer typografi, gör rubriker och sammanställer tidningssidor.

Reportage tidningstext med miljö- och närvarokänsla i texten. Ofta friare disposition och mer genomarbetat språk än i en nyhetsartikel.

Rubrik tidningstextens motsvarighet till andra texters överskrift, kommer från latinets rubrica, som betyder röd färg. År 59 f Kr började senatsbeslut offentliggöras i Romarriket genom att gipstavlur spikades upp på allmän plats. Tavlorna hade överskrifter i röd färg.

Spalt en fullformatstidning är oftast indelad i åtta spalter, vilket ger en spaltbredd på 43-45 millimeter.

Tabloid tidningsformat som är hälften så stort som broadsheet (fullformat). Kvällstidningar, men numera även en del morgontidningar, trycks i tabloidformat.

TT Tidningarnas Telegrambyrå.

Typsnitt bokstavsform, till exempel Arial, Courier, och Times New Roman. Kallas också teckensnitt.

Typsort stilen kan till exempel vara mager eller fet, rak eller kursiv.

Underrubrik förklarande komplement till huvudrubriken, som placeras under huvudrubriken. Kallas även nedryckare.

Vinjett återkommande minirubrik, eller dekoration, som fungerar som ett igenkänningsmärke för till exempel en reportageserie.

Vinkel den infallsvinkel som en journalist valt för att presentera sitt material i tidningstexten. Exempel: En artikel som vinklas på en enskild person i stället för att skildra situationen i sin helhet har en personvinkel.

Vänsterkryss enligt traditionell redigering brukar den viktigaste nyheten placeras längst upp till vänster på sidan, alltså i vänsterkrysset.

Svar på frågorna på sidan 32

- **Alla har rätt att se offentliga handlingar.**

Brevet som är adresserat till kommunalrådet är också en offentlig handling. Men det finns undantag från vad som är tillgängligt för alla. Ibland finns det uppgifter som sekretess-beläggs i handlingarna. Då ska myndigheten kunna tala om varför och med vilket stöd i lagen man belägger den med sekretess och undantar den från offentlighet.

- **Polisradio kan vem som helst köpa och lyssna på .**

Kommunikationen mellan bland andra brandkår, polis och larmcentraler.

- **Vissa rättegångar sker utan att allmänheten får vara med.**

Det gäller ofta sexualbrott eller brott där barn är inblandade.

Tillbaks till sidan 32

Svar på frågorna på sidan 33

- **Ja, journalisten har gjort ett grovt fel.**

Alla som vill tala med en journalist utan att bli röjd har rätt till det enligt lagen och meddelarfrihet. Journalisten kan bli straffad för sitt misstag.

- **Nej. Maja får inte leta efter tidningens källor.**

Som offentligt anställd, i kommun och stat, har man rätt att tipsa journalister utan att det blir någon efterforskning på arbetsplatsen.

Tillbaks till sidan 33